

СЕВЕРА Іван Васильович (1891–1971)

Скульптор, педагог.
Заслужений діяч мистецтв України

Народився 21 травня 1891 р. у с. Новосілки Яворівського району. Іван Севера отримав ґрунтовну мистецьку освіту. Навчався у різьбярській школі м. Яворова (1904–1907), Львівській художньо-промисловій школі (1910–1914), академіях мистецтв Петрограда (1915–1918), Праги (1919–1921), Рима (1921–1925). Працював на посаді професора скульптури в Київському (1926–1929) та Харківському (1929–1934) художніх інститутах. У 1934 р. переїхав до Узбекистану, в 1938 р. — до Москви.

На початку Другої світової війни митець виїхав до Берліна й повернувся до Львова у 1943 р., де працював до кінця життя. Особливо плідною була його діяльність у Львівському державному інституті ужиткового та декоративного мистецтва на посаді завідувача кафедри скульптури.

Педагог Севера керувався у викладанні скульптури засадами світового монументального мистецтва. Переконаливо доводив, що монументальна скульптура — це скульптура значущих суспільно-політичних, національних, релігійних ідей, а їх втілення передбачає велику пластичну форму, яка є однією з основних передумов створення монументальної пластики. Натомість асоціативне бачення скульптора дало чіткість вирішальної ідеї твору, мистецький відбір елементів пластики з акцентом на основні, необхідні для яскравого внутрішнього виразу; поза цими якостями велика пластична форма неможлива. Тому потрібно опанувати основні принципи пам'ятникової пластики: скульптурний силует, лаконізм контурів, пластичні якості використовуваних матеріалів.

Іванові Севері належать високохудожні твори, виконані в різній стильовій манері. На його ранніх роботах помітний вплив західноєвропейських модерністів: «Хвиля» (1921), портретні композиції «Філософ», «Композитор», «Автопортрет» (1924–1925). Він є автором сецесійного скульптурного оздоблення будинку № 50 на вул. Франка у Львові (1911). На основі кубізму виконав «Музику», скульптурну стелу у формі паралелепіпеда. У 1933 р. — трагічний для України рік голодомору — створив монументальну за пластичним і технологічним вирішенням композицію «Пацифікація» (1933; Харків, гіпс). Наступними були «Узбецький танок» (1935), погруддя Миколи Коперніка для московського планетарію (1938, бронза), а також погруддя діячів української культури — Івана Франка (Національний музей у Львові), Василя Барвінського, Василя Стефаника та інших.

За формально-мистецькими рисами та творчою методологією Іван Севера вважається одним із фундаторів модерної школи скульптури у Львові. В одній особі він синтезував ідеї національного та загальноєвропейського модернізму, адаптувавши їх на ґрунті українських етнонаціональних художніх традицій. Викладання Івана Севери у ЛДПДМ мало велике значення для розвитку профільної мистецької освіти у Львові, оскільки за сумарністю професійних навиків та фундаментальністю в самому трактуванні пластики йому не було рівних серед інших скульпторів-практиків, які на той час працювали в Україні.

▲ Погруддя Т. Г. Шевченка. Гіпс. 1945

- ◀ Етюд чоловіка. Гіпс. 1942
- ◀ Хвиля. Теракота. 1921
- ◀ Іван Франко. Гіпс. 1947

